

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2002/171

Karar Sayısı : 2003/5

Karar Günü : 22.1.2003

Resmi Gazete tarih/sayı:08.04.2003/25073

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Sandıklı Sulh Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 19.3.1985 günlü, 3167 sayılı "Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun"un 13. maddesinin birinci fıkrasının, Anayasa'nın 38. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Sanığın karşılıksız çek keşide etmesi nedeniyle elinde bulunan çek karnelerini yasada öngörülen sürede muhatap bankaya iade etmediği gibi ön ödemede de bulunmadığı iddiasıyla 3167 sayılı Yasa'nın 13. maddesinin birinci fıkrası ile Türk Ceza Kanunu'nun 119. maddesinin beşinci fıkrası gereğince cezalandırılması için açılan kamu davasında, 3167 sayılı Yasa'nın 13. maddesinin birinci fıkrasını Anayasa'ya aykırı bulan mahkeme iptali istemiyle başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

19.3.1985 günlü, 3167 sayılı "Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun"un itiraz konusu 13. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Bu Kanunun 7 nci maddesi uyarınca banka tarafından yapılan ihtar aldığı veya almış sayıldığı tarihten itibaren yedi iş günü içinde geçerli bir sebebe dayanmaksızın çek karnelerini geri vermeyenlere, ilgili bankanın ihbarı üzerine yirmibin liradan ikiyüzbin liraya kadar ağır para cezası verilir. İlgili banka bu ihbarı yapmakla mükelleftir."

B- İlgili Görülen Yasa Kuralı

647 sayılı Yasa'nın ilgili görülen 5. maddesinin altıncı fıkrası şöyledir:

"(Değişik: 21/1/1983-2788/2 md.) Hükümlü, tebliğ olunan ödeme emri üzerine belli süre içerisinde para cezasını ödemezse, Cumhuriyet Savcısının kararıyla bir gün üç milyon lira sayılmak üzere hapsedilir. Artıklar nazara alınmaz. Ancak üç milyon liradan aşağı hükmolunan para cezaları bir gün hapse çevrilir. Haklarında Türk Ceza Kanunu'nun 54 ve 55 inci maddeleri ile 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 12 nci maddesi uygulanmak suretiyle hüküm giyenlerin para cezaları kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezadan çevrilmiş olsa bile hapse çevrilemez. Bu takdirde maddenin son fıkrası hükümleri uygulanır."

C- Dayanılan Anayasa Kuralı

İtiraz başvurusunda, kuralın Anayasa'nın 38. maddesinin sekizinci fıkrasına aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Mustafa BUMİN, Haşım KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Enis TUNGA ve Mehmet ERTEN'in katılmalarıyla 22.1.2003 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ve ilgili görülen Yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralı ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

İtiraz başvurusunda, suçun sübutu ve hükmolunacak para cezasının ödenmemesi halinde 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'a göre para cezasının özgürlüğü bağlayıcı cezaya çevrilerek infaz edilmesi olasılığı bulunduğundan, 3167 sayılı Yasa'nın 13. maddesinin birinci fıkrasının, Anayasa'nın 38. maddesinin sekizinci fıkrasına eklenen "Hiç kimse yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz" hükmüne aykırılık oluşturduğu ileri sürülmüştür.

3167 sayılı Yasa'nın çek keşide etme yasağına uymama suçunu düzenleyen 13. maddesinin yollamada bulunduğu 7. ve 8. maddeleriyle birlikte incelenen birinci fıkrasında, hesap sahibi tarafından keşide edilen çekin yeterli karşılığının bankadaki hesapta bulunmaması halinde, muhatap bankaca istenilen çek karnelerinin iadesi ve çek tutarının veya karşılıksız olan bölümün muhatap bankaya yatırılıp düzeltme işleminin yerine getirilmemesi halinde bir yıl müddet ile çek keşide edilemeyeceği ve aksine davranışların ise cezai müeyyide gerektireceği hususlarının keşideciye ihtar yoluyla bildirilmesi öngörülmüştür.

Sözleşme, 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun birinci maddesinde, "İki taraf karşılıklı ve birbirine uygun surette rızalarını beyan ettikleri takdirde, akıt tamam olur. Rızanın beyanı sarih olabileceği gibi zımni dahi olabilir" biçiminde tanımlanmıştır.

Anayasa'nın 38. maddesinin sekizinci fıkrasında, *"Hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz"*; maddenin gerekçesinde *"...4 nolu protokol gereği sözleşmeden dolayı bir yükümlülük nedeniyle hiç kimsenin özgürlüğünden alıkonulamayacağı hükmü eklenmiştir. Sözleşmeden doğan yükümlülük içinde borçlarda vardır"* denilmiştir. Buna göre, bir kişinin yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı hürriyetinden yoksun bırakılamayacağı açıktır. Ancak, başlangıçta yükümlülük altına girerken bu yükümlülüğü yerine getirmeyeceğini bilen kişilerin, söz konusu Anayasa kuralından yararlanmaları olanaksızdır.

647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'un 5. maddesinin altıncı paragrafında, tebliğ olunan ödeme emri üzerine yasada öngörülen sürede para cezasının hükümlü tarafından ödenmemesi halinde cumhuriyet savcısının kararıyla bir gün üç milyon lira sayılmak üzere hapis cezasına dönüştürüleceği, artıkların nazara alınmayacağı, üç milyon liradan aşağı hükmolunan para cezalarının bir gün olarak dikkate alınacağı, haklarında Türk Ceza Kanunu'nun 54 ve 55 inci maddeleri ile 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 12. maddesi uygulanmak suretiyle hüküm giyenler hakkındaki para cezalarının ise kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezadan çevrilmiş olsa bile hapse çevrilemeyeceği belirtilmiştir.

Bu duruma göre, 3167 sayılı Yasa'nın itiraz konusu 13. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen yükümlülüğün yerine getirilmemesinin müeyyidesi para cezası olup, bunun ödenmemesi halinde 647 sayılı Yasa'nın uygulanması sonucu hürriyeti bağlayıcı cezaya dönüştürebilmesi sözleşmeden değil, Yasa'nın doğrudan uygulanmasından kaynaklanmaktadır.

Bu nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 38. maddesinin sekizinci fıkrasına aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

VI- SONUÇ

19.3.1985 günlü, 3167 sayılı "Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun"un 13. maddesinin birinci fıkrasının Anayasaya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 22.1.2003 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Yalçın ACARGÜN
Üye	Üye	Üye
Sacit ADALI	Ali HÜNER	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Ertuğrul ERSOY	Tülay TUĞCU	Ahmet AKYALÇIN
Üye		Üye
Enis TUNGA		Mehmet ERTEN